

Vlerk

Vogelwerkgroep Arnhem e.o.

Jaargang 39/3 2022

redactie	Jeannette Weijers, Herman Boesveld, Bert Jager, en Bas van Balen. Erelid: Jan Schoppers
fotoredactie	Joris Bolder
redactieadres	Jeannette Weijers, vlerk@vogelwerkgroeparnhem.nl
vormgeving	Jeannette Weijers
voorzitter	Herman Boesveld, voorzitter@vogelwerkgroeparnhem.nl
penningmeester	Henk Tamerius, penningmeester@vogelwerkgroeparnhem.nl
bestuurslid	Max Janse
bestuurslid	vacant
bestuurslid	Jelle Aalders, educatie@vogelwerkgroeparnhem.nl
bestuursadviseur	Ruud Reddingius, r.reddingius@upcmail.nl
ledenadministratie	Henk Tamerius, ledenadministratie@vogelwerkgroeparnhem.nl
contributie	digitale Vlerk € 20.00 per jaar (€ 17.50 indien per machtiging betaald papieren Vlerk € 25.00 per jaar (€ 22.50 indien per machtiging betaald donateurs per jaar € 20.00 voor een digitale Vlerk en € 25.00 voor een papieren Vlerk bankrekening NL35 INGB0003 9834 71 t.n.v. Vogelwerkgroep Arnhem e.o. te Arnhem
losse nummers	te bestellen door € 4.00 over te maken o.v.v. " jaargang/ nummer "
website	www.vogelwerkgroeparnhem.nl
webmaster	Jorick van de Westeringh, webmaster @vogelwerkgroeparnhem.nl
druk	Editoo, Arnhem
foto omslag	Steltkluut - Joris Bolder
broedvogeltellingen Veluwezoom	Rob Vogel, rob.vogel@sovon.nl
broedvogeltellingen Gelderse Poort	Joost van Bruggen, 024 - 741 0441, joost.vanbruggen@sovon.nl
trektellingen	Jan Schoppers, 026 - 495 5556, jan.schoppers@sovon.nl
watervogeltellingen	Jan Schoppers, 026 - 495 5556, jan.schoppers@sovon.nl
slaapplaatstellingen	Jan Schoppers, 026 - 495 5556, jan.schoppers@sovon.nl
voorjaarsfenologie	Jos Pilzecker, 0575 - 561 042, jospilzecker@hetnet.nl
wetlandwacht Gelderse Poort Spijk - Loo	Eugene Driessen, 0316 - 224 377, ejgm.driessen@gmail.com
wetlandwacht Gelderse Poort Loo - Lathem	Jan Schets, 06 - 5135 3865, jschets48@gmail.com
waarnemingenarchief	Admin, Waarnemingen.nl, Ronald Stolk, adm.vwg.arnhem@gmail.com
stadsvogeladviseur Arnhem-Noord	vacant
stadsvogeladviseur Arnhem-Zuid	vacant
adviseur vogelbescherming	Ruud Reddingius, 026 - 362 9845, r.reddingius@upcmail.nl

RICHTLIJNEN

VOOR VLERKBIJDAGEN

stuur het artikel toe als platte tekst, dus zonder opmaakstijlen. stuur illustraties, zoals kaarten, tabellen (Excel) en foto's (JPG, zo hoog mogelijke resolutie) als losse bestanden mee. geef in de tekst aan waar ze moeten staan en voeg een bijschrift toe.

De redactie van de Vlerk corrigeert altijd op taal- en typefouten en verbetert waar nodig de leesbaarheid. We verheugen ons op uw bijdrage!

De redactie draagt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud van de artikelen en behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren of in te korten c.q. veranderingen aan te brengen

Overname van informatie uit artikelen is toegestaan met bronvermelding. Op geen enkele wijze mogen foto's uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder oorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie en/of andere rechthebbenden
De redactie is niet aansprakelijk voor de inhoud van ingezonden stukken

Van de redactie

Ditmaal slechts een paar woorden van de redactie, een hartekreet, gericht aan alle lezers van de Vlerk. Het zijn nog steeds te weinig, en bovendien altijd dezelfde mensen die in onze club de kar trekken. Als jullie het blad met plezier lezen: laat dat dan weten door eens een artikeltje, een foto, toe te sturen. We zoeken niet naar pagina's lange wetenschappelijke inbreng: daar is een groep experts voor die we iedere keer ontzettend dankbaar zijn als ze hun waarnemingen weer met ons delen. Maar gewoon: iets wat je op vogelgebied ziet, beleeft tijdens een wandeling, fietstocht: een gebied wat je ontdekt, een website die je vindt (hier is nu een nieuwe rubriek voor).....deel je ontdekkingen en stuur ze naar de redactie!

Jeannette Weijers, vlerk@vogelwerkgroeparnhem.nl

Mystery Bird

Oplossing Mystery Bird 39/2

Hieronder de oplossing van het raadsel uit de Vlerk 39/2: het was inderdaad de Groene Specht! Hierbij een eervolle vermelding voor de inzenders Dick van de Sande en Theo van Bremen!

Uitdaging Mystery Bird 39/3

Een een prachtige foto van Joris Bolder. Heeft iemand enig idee wie dit verfrommelde beestje zou kunnen zijn? Oplossingen graag naar vlerk@vogelwerkgroep.nl

Kopijsluitingsdatum Vlerk 2022/4: 1 november 2022

We hadden er al zo'n dertig kilometer fietsen opzitten in Zuid-Duitsland, toen ik in de remmen kneep, want ik zag een bordje "Vögelinsel". Omdat Duits als verplicht vak is afgeschaft, vertaal ik het maar even: vogeleiland! Dan stop je natuurlijk, fiets op slot en lopen maar. Kom meteen een Duitser tegen, die zei "auch die Vögel sind in Urlaub" en hij keek er chagrijnig bij. Na een kilometer gaf ik hem gelijk, geen vogel te bekennen, oh ja...Grauwe Ganzen! Die moeten ze maar in de stoofpot stoppen, vinden ze in Duitsland vast lekker en het ruikt lekker op. Drie kwartier gelopen en geen vogel gezien, ze waren inderdaad "in Urlaub".

Naar het Zuiden natuurlijk zoals elk jaar, maar gelukkig sprak ik wat later enkele ooievaars (in het Duits een Storch!), die mij duidelijk maakten, dat het dankzij de door de mens veroorzaakte klimaatwisseling niet meer nodig was, die gevaarlijk trek te ondernemen en de Duitse kikkers (der Frosch!) smaakten beter dan de Afrikaanse, zeiden ze er nog bij.

De meeste Nederlanders, dus ook de vogelaars van 65-, zijn inmiddels terug van vakantie, bruin verbrand en dus tevreden. Jullie ook? Veel vogels gezien mag ik hopen en genieten van de andere soorten dan die welke we in ons land spotten. Vergeet dan vooral niet een artikeltje over die bijzondere vogel met 't liefst fraaie foto's naar de Vlerk te sturen, want wij als redactie zijn reuze verguld met redactionele bijdragen van onze leden/lezers. Het is elke keer weer een fikse klus om een Vlerk geheel te vullen met een mix van voer voor tellers en turvers en vermaak voor iedereen.

Ik plus het nieuws altijd na op vogelzaken en dit keer kwam daar het volgende uit voort: geen enkel Aalscholvernest in de Oostvaardersplassen "dankzij" de marter en de vos. De Grutto, onze nationale vogel, die je gelukkig niet ondersteboven kunt hangen zoals onze nationale driekleur, blijkt in zijn overwinteringsgebied, Senegal, gehaat te worden, omdat alwéér door de climate change en de daarbij mee samenhangende droogte de rijstkorrels nog niet tot plantjes geworden zijn. Het zijn nog korrels, als de Grutto arriveert en daar is hij gek op. Tja, dan ontstaat haat met alle gevolgen van dien.

Als je bijna oud bent en je hele leven gehoord hebt, dat spechten zo hard kunnen hameren zonder een hersenschudding te krijgen vanwege schokabsorptie, valt het wel rauw op je dak, als Belgische onderzoekers aantonen, dat dat geheel anders zit. De Specht heeft een harde, stijve hamer en zijn kop is zo klein, dat die de snelheid, waarmee de snavel het hout ingaat kan hebben zonder hoofdpijn te krijgen en zonder schokabsorptie. Die schokbreker zou juist de inslag van de snavel in het hout verminderen en daarmee ook de insectenopbrengst. Nooit te oud om te leren.

Dan toch maar weer even onze Oeverwaluwenwand, die nog steeds gemeden wordt als een ouwe vrijster. Destijds op advies van vele deskundigen juist op die plek neergezet. Nu rijzen er twijfels of de plek wel de goede is. Men stelt een onderzoek in. Wie lacht niet, die de mens beziet, ach...vader Cats of was het Vondel?. Tot slot de mededeling, dat het bestuur nog drukdoende is ons veertigjarige bestaan aan te kleden. Per separate email zullen jullie geïnformeerd worden en tot die tijd maar weer genieten van al het moois, dat rondvliegt en straks weer onze kant op komt.

Herman Boesveld
voorzitter@vogelwerkgroeparnhem.nl

Grote Bonte Specht (foto: Jeannette Weijers)

Excursie Meinerswijk - 18 mei 2022

Gisteravond 18 mei beleefden we, begunstigd door fraai zomerweer een hele leuke, gezellige en inspirerende vogelexcursie Meinerswijk. We waren, mijzelf inbegrepen met z'n elfven, 8 mannen en 3 vrouwen.

We hebben een kort voorstelrondje gedaan. De deelnemers waren: Rob ten Hoedt, Eric Zuidwijk, Carolien Mulder, Pim van Oers, Hans Verbaan, Nanny de Haas, Sonja Seuren, Jelle Zijlstra, Niels Jaspers, Wander Bück en Koos Dansen. Niet iedereen was lid waaronder Jelle Zijlstra en Pim van Oers. Zij kwamen eens kennismaken.

Ik gaf aan niet sterk te zijn in het herkennen van vogelgeluiden en vroeg wie dat wel was. Hierop meldden zich vooral twee jonge knapen, begin/midden twintig: Pim van Oers en Wander Bück. Ik heb iedereen en vooral hen – vooraf en telkens opnieuw tijdens de wandeling – gevraagd te reageren op de vogelzang die we hoorden. Dus: welke soort(en) horen en eventueel zien we nu en wat is kenmerkend aan hun geluid? Dat werkte in de praktijk heel goed. Ofschoon ook Pim en Wander soms niet zeker waren. Was dat nu een ijsvogel die we hoorden roepen? Hoorden we naast de Zwartkop nu ook een Tuinfluiter?

In elk geval ontwikkelde zich zo een geanimeerd en steeds spontaner vraag- en antwoordproces. Daarbij ontstonden ook wisselende, dynamische subgroepjes, waarbij men ook elkaar waarschuwde en tippte. Ook was er een waardevolle bijdrage van Nanny de Haas. Zij had als enige een camera met lange telelens (op statief) bij zich en zij probeerde zichtbare vogels herkenbaar te fotograferen en uitvergroot op het beeldschermje van haar camera aan de geïnteresseerde anderen te laten zien. Dit gebeurde bijvoorbeeld bij Roodborsttapuit, Kneu, Putter, Staartmezen en Sprinkhaanzanger.

Ik had gekozen voor een route zo min mogelijk over verharde wegen en (fiets)paden, maar waar mogelijk meanderend dwars door het terrein heen, door en langs zoveel mogelijk landschappelijke en ecologische variatie, tegen de klok in. Alleen de laatste kilometer over de Meginhardweg, langs de hangbrug en de steenfabriek en verder hebben we wel op de weg gelopen omdat het anders te laat dreigde te worden. Uiteindelijk waren we iets voor 22.00 uur terug op de parkeerplaats Hannesstraatje bij de dijk.

In totaal telden we 37 soorten: Grote Canadese Gans, Grauwe Gans, Knobbelzwaan, Krakeend, Wilde Eend, Fazant, Fuut, Lepelaar, Blauwe Reiger, Aalscholver, Sperwer, Buizerd, Meerkoet, Scholekster, Kokmeeuw, Houtduif, Koekoek, Gierzwaluw, Grote Bonte Specht, Zwarte Kraai, Koolmees, Boerenzwaluw, Staartmees, Tjiftjaf, Kleine Karekiet, Sprinkhaanzanger, Zwartkop, Grasmus, Winterkoning, Spreeuw, Merel, Zanglijster, Roodborsttapuit, Vink, Kneu, Putter en Rietgors. Bij de steenfabriek stonden we nog stil bij planten als wilde reseda, grote ratelaar en veldsalie. Ook zagen we een haas.

Mij gaf deze excursie een heel goed gevoel en ik heb de indruk dat dit voor alle deelnemers wel gold. Hoopgevend en blij makend ervoer ik vooral ook de kennis en de motivatie van genoemde twee jonge knullen Wander Bück en aspirant Pim van Oers. Ik hoop dat zij vaker mee gaan en met hun aanstekelijk enthousiasme onze werkgroep mee een vitale toekomst in leiden.

Dit geldt ook voor voor Nanny de Haas, werkzaam bij de Wageningen Universiteit, met haar inspirerende en leerzame vogelfotografie. Zij beloofde mij wat van de gemaakte foto's te sturen, die ik dan zal doorsturen naar de Vlerk redactie.

Sorry voor dit misschien wat lange verhaal. Ik had geen tijd voor een kort verslag.

Koos Dansen

Grote Canadese Ganzen en Roodborsttapuit (foto's: Nanny de Haas)

Excursie Meinerswijk - 01 juni 2022

Rond half acht verzamelden zich de deelnemers en ik noteerde hun namen: Marcel Botermans, Joost Meijer, Sietske Phillipona, Peter Tempels, Nanny de Haas, Gerrit Jan Roelofsen en ondergetekende.

Na een inventarisatie van de verwachtingen en wensen van de deelnemers vertrokken we. Al langs de Drielse dijk trok het geluid van verschillende Grasmussen de aandacht. Ze lieten zich moeilijk zien in en op het struweel. Misschien was het voor Grasmussen wat te laat in het seizoen om nog heel uitbundig te zijn en te pronken naar de burens. Ook was het wat winderig bij aanvang van de excursie, dan is de activiteit minder en de zang wat moeilijker te horen. Na enige tijd ging de wind wat liggen en werd het makkelijker de verschillende geluiden te onderscheiden. We namen daar nadrukkelijk ook de tijd voor. Het is best lastig als, je door elkaar heen, de geluiden hoort van Zwartkop, Zanglijster, Tuinfluiter, Merel, Fitis, Tijftjaf, Kneu, Vink, Witte Kwikstaart en Kleine Karekieten.

Imposant waren de Canadese Ganzen met hun talrijke, flink gegroeide jongen (gemiddeld 5 per paar!), en spectaculair was het overvliegen van een Lepelaar. Later zagen we nog 4 Lepelaars overvliegen, en vlak voor donker een Lepelaar die neerdaalde op korte afstand van Nanny met haar telelens op de camera: een buitenkansje!

Rond half negen zagen we plots een Boomvalk langs vliegen. We hadden net licht genoeg om de smalle en spitse donkere vleugels en staart te zien en het opvallende gezichtsmasker waar te nemen. Ik vond het spectaculair, want die sierlijke Boomvalken zie je niet vaak hier rond Arnhem. De Slechtvalk in Arnhem Noord daarentegen is bijna een alledaagse verschijning geworden voor wie woont tussen Eusebius en AKZO toren.

We dwaalden soms wat van het pad af om dichterbij een zangertje te komen. Het struweel met brandnetel en braam was al hinderlijk hoog. Nanny kende een plek met mogelijk bevers. We zagen ze echter niet. De wat stille (jonge?) Roodborsttapuitjes lieten zich op afstand toch nog wel bekijken. Met haar camera kon Nanny de vogel nog dichterbij halen en zagen we – met vogelboek erbij – waarom het niet een Paapje kon zijn, vanwege de ontbrekende oogstreep.

Een van ons heeft een lijst bijgehouden van de soorten die we zagen, of soms alleen maar hoorden (Koekoek, Tuinfluiter, Fitis, etc). Alles opgeteld kwamen we tot 41 soorten, vergelijkbaar met de lijst die Koos eerder stuurde.

Rond 22 uur werd de excursie beëindigd en ging elk huiswaarts. Men gaf aan een leuke en leerzame excursie te hebben meegemaakt op een doodgewone doordeweekse avond.

Een goed initiatief dus van de VWG!

Jos Letschert

Lepelaar en Blauwe Reiger (foto's; Nanny de Haas)

Samenvatting VWG bestuur en (sub)werkgroepen ingedeeld naar activiteiten

Versie 28-03-2022

Waar zoeken we actieve leden voor?

1. Onderzoeken / tellen

- Organiseren een gezamenlijke tellers-avond **1 persoon**

2. Beschermen

- Ondersteuning bij Ruimtelijke ordening (Ruud Reddingius) **1 persoon**
- Wetlandwacht (Jan Schets, Eugene Driessen)
- Fysieke (nest)bescherming Matthias Koster, Koos Dansen, Cor de Vaan **1 persoon**
- Bestuurstaak Onderzoek/tellen & Beschermen (Max Janse)

3. Bestuderen

- Lezingen organiseren **2 personen**
- Contact onderhouden met studievereniging Laarx (i.s.m. D van Dorp) **1 persoon**

4. Kijken

- Excursiewerkgroep zoekt **1 persoon**
- Jongeren meenemen in onze passie **1 persoon**
- Bestuurstaak Bestuderen & Kijken **1 persoon**

5. Voorzitter

- Bestuurstaak voorzitter **1 persoon**
- Organisatie 40 jarig jubileum **1 persoon**

6. Beheer financiën en ledenadministratie

- Ledenadministratie **1 persoon**
- Nieuwe leden welkom heten met gezamenlijke excursie en uitleg over VWG **1 persoon**
- Bestuurstaak penningmeester **1 persoon**

7. Secretariaat

- Bestuurstaak secretaris **1 persoon**

Landelijke Sovon dag - 26 november 2022

Voor de 45ste maal organiseert Sovon Vogelonderzoek Nederland haar Landelijke Dag!

We gaan er van uit dat we, na twee jaar Corona, weer een Landelijke Dag als vanouds mogen beleven, dus mét publiek. Het wordt dus weer een dag voor vogelaars en andere natuurliefhebbers, met boeiende lezingen en een uitgebreide informatiemarkt. De dag is bedoeld voor actieve vogelaars en iedereen met een hart voor vogels en natuur.

Locatie: De Reehorst, Ede

De Reehorst is een uitstekend bereikbare locatie vrijwel naast station Ede-Wageningen.

Programma:

Uitgebreide informatiemarkt met tal van kortingen en voordeeltjes: boeken, optiek, vogel-en natuurreizen, natuurorganisaties en kunst.

Inspirerende lezingen in vijf zalen

Jeugdprogramma (voor 8-14 jarigen)

Signeersessies en nog veel meer

De organisatie van de Landelijke Dag is in handen van Sovon i.s.m. Vogelbescherming Nederland, de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU) en enkele terreinbeherende organisaties.

Houd de Sovon-website Landelijke Dag 2022 | Sovon in de gaten voor het definitieve programma!

Tot zaterdag 26 november!

Ontmoet Andere Arnhemmers met de nieuwe Stadsnatuurkaart

Arnhemse Stadsnatuurkaart

Op woensdag 20 juli nam wethouder Marco van der Wel (natuur, milieu en zorg) de Andere Arnhemmers Stadsnatuurkaart in ontvangst bij bezoekerscentrum Molenplaats Sonsbeek.

Wethouder van der Wel vindt dat deze Stadsnatuurkaart een unieke kans is om eens anders naar Arnhem te kijken: "Voor een gezond leven is meer natuur en een groenere omgeving ontzettend belangrijk, voor mens en dier. Dat is bewezen. Daar gaan we de komende jaren hard aan werken: meer groen, meer bomen en meer biodiversiteit. En er is al zoveel moois in Arnhem om op te bouwen, dat maakt deze nieuwe Stadsnatuurkaart al duidelijk."

De wethouder nam de Stadsnatuurkaart in ontvangst van Sanne Blok, coördinator Groen Arnhem: "We zijn erg trots op deze mooie belevingskaart, gemaakt door Arnhemse creatieven in samenwerking met groene partners uit de stad. We zijn benieuwd naar de ervaringen van Arnhemmers die met de kaart op pad gaan om de natuur in onze mooie stad te ontdekken".

Ontmoet Andere Arnhemmers

Wie Arnhem door een groene bril bekijkt, ziet een aaneenschakeling van natuurgebieden met heel veel groeiende, bloeiende, kruipende, zoemende en vliegende inwoners: Andere Arnhemmers. De nieuwe Arnhemse Stadsnatuurkaart laat je in dertien gebieden kennis maken met de natuur en medebewoners van onze stad.

Waar in Arnhem je ook bent, je bevindt je midden in de stadsnatuur. Onder onze huizen stromen beken, Slechtvalken zien onze torens voor rotsen aan en in park Sonsbeek communiceren beuken met elkaar via een schimmeldraden-netwerk. Moeilijk te vinden? Met de nieuwe Andere Arnhemmers Stadsnatuurkaart hoef je niet lang te zoeken. Er staan genoeg gebieden op voor urenlang struinplezier.

Maak een stiltehavencruise in de Spijkertuinen, ga op beversafari in Meinerswijk of speur naar giraffen in het oerbos. Of kijk gewoon eens om je heen in de binnenstad, waar de natuur letterlijk uit de voegen groeit. Zie je de paardenbloemen en muurvarens in de smalste groeven van onze gebouwen?

De nieuwe Stadsnatuurkaart laat je zien welke Andere Arnhemmers je kunt vinden in de natuurgebieden van de stad, maar is verre van volledig. Want juist door te kijken met je eigen ogen en te luisteren met je eigen oren, ontdek je het allermeest.

Vanaf 22 juli is de Stadsnatuurkaart gratis verkrijgbaar bij onder andere bezoekerscentrum Molenplaats Sonsbeek, Stadsboerderij Presikhaaf, Stadsboerderij De Korenmaat en Cystore Arnhem in de Eusebiuskerk.

Andere Arnhemmers is een groeiend initiatief van Gemeente Arnhem, Groen Arnhem en Studio Lakmoes. Meer informatie vind je op www.anderearnhemmers.nl

Huiszwaluwtil Sonsbeek in 2022 voor het eerst bewoond!

Eind mei 2020 is door de Vogelwerkgroep Arnhem e.o. naast De Witte Watermolen in Park Sonsbeek een huiszwaluwtil geplaatst (Redactie Vlerk 2020). Te laat in het seizoen om dat jaar nog interesse van de zwaluwen voor een of meer van de 12 kunstnesten aan de til te verwachten. Ook in 2021 was er van de zijde van de zwaluwen geen belangstelling.

In het voorjaar van 2022 leek de til eveneens onbewoond te blijven. Op 9 juni postte ik een uur lang bij de til zonder maar één zwaluw erbij te zien. Toen ik 2 juli nog eens kwam kijken, bleken twee nesten bewoond. De vogels vlogen in en uit. De bewoonster van de watermolen vertelde mij dat een dag nadat ik de vorige keer was geweest, een grote groep Huiszwaluwen de hele dag rond de til had gevlogen en dat er ook zwaluwen de nesten waren binnengevlogen. De dag erna zouden zij weer zijn verdwenen, maar mijn waarneming van begin juli laat zien dat dit niet voor alle vogels heeft gegolden. Op 25 juli bezocht ik de til opnieuw. Bij die gelegenheid bleken de twee bezette nesten van begin juli nog steeds bewoond. De bewoners vlogen af en aan. Er waren duidelijk jongen in beide nesten aanwezig.

Begin juni zijn ieder jaar veel nesten in het Burgemeesterskwartier en de Transvaalbuurt tegenover Sonsbeek al wekenlang bezet. Maar er zijn in de loop van juni gewoonlijk ook nog wat late vestigingen. Die late vogels zijn zelden succesvol. Meestal haken ze na één of twee weken af, een half afgebouwd nestje achterlatend (dat dan niet meer wordt meegenomen bij de neststellingen voor Sovon). Ik vermoed dat dit vogels zijn die het jaar daarvoor zijn geboren. Ook de vogels die in 2022 in de nesten aan de til hebben gebroed, zijn vermoedelijk jongen van het jaar ervoor geweest. Maar met de kant en klare nesten die hun hier werden aangeboden, konden zij kennelijk dat jaar nog wel een poging voor een succesvol broedsel inzetten.

Het jaar 2022 is voor de Arnhemse Huiszwaluwen overigens een zeer goed jaar geweest. In het Burgemeesterskwartier en de Transvaalbuurt waren maar liefst 70 nesten tegelijkertijd bezet, op 2019 (75 nesten) na het grootste aantal van de afgelopen kwarteeuw. Er werden ook veel nieuwe nesten gebouwd, een teken dat er in het voorjaar veel geschikt nestmateriaal voorhanden was. Dat is in sommige jaren wel eens anders (Spaans 2021).

Langs de Zijpendaalseweg trof ik dit jaar wel een bijzonder nest aan. Daar had op nummer 21 een paartje Huiszwaluwen boven op een smal uitstekend gevelelement, net onder een balkonnetje, een langwerpig nest gebouwd, zeer sterk afwijkend van de bolvormige nesten die Huiszwaluwen gewoonlijk bouwen. De ouders bouwden het nest van twee kanten op, waarna ten slotte een van de zijden door hen werd dichtgemetseld en wel aan de kant waar uiteindelijk de nestkom zou komen. Bijzonder was dat jaar ook het broedverloop aan de voorgevel van Zijpendaalseweg 11/13, waar ik al vele jaren een bewoond nest aantref. In het voorjaar was het huis in de steigers gezet voor renovatiewerk. De bewoonster had de werklieden echter op het hart gedrukt het oude nest niet te verwijderen. Het nest was voor mij tot ver in het broedseizoen aan het oog onttrokken.

Toen de steigers werden verwijderd, zag ik tot mijn niet geringe verbazing dat het nest de renovatie van de gevel goed had doorstaan en de jongen succesvol werden gevoerd.

Ook op het landgoed Lichtenbeek van Geldersch Landschap en Kasteelen aan de Amsterdamseweg was de stand in 2022 hoog. In totaal kwamen dat jaar tegen het koetshuis en het naastgelegen zogenaamde boswachtershuis 44 Huiszwaluwen tot broeden (19 natuurlijke nesten, 18 kunstnesten en 7 paren in de nesten van een naast een van de schuren geplaatste zwaluwtil). In 2021 trof ik op Lichtenbeek maar 18 bewoonde nesten aan.

Gelukkig zijn de eigenaren van de panden waartegen rond Sonsbeek en in Lichtenbeek Huiszwaluwen broeden, allen zeer verguld met hun gevederde gasten. De meesten doen er dan ook alles aan om het de zwaluwen naar de zin te maken. Dat zij jaarlijks door mij middels een nieuwsbrief of persoonlijk op de hoogte worden gehouden van het wel en wee van "hun" zwaluwen, zal daartoe zeker bijdragen.

Arie Spaans
a.l.spaans@planet.nl

Literatuur

Redactie Vlerk 2020. Huiszwaluwtil Sonsbeek. Vlerk 37: 91.
Spaans A. 2021. Huiszwaluwen rond Sonsbeek doen het best goed. Vlerk 38: 17-18.

Huiszwaluwtil Sonsbeek. (foto: Marianne Spaans)

Inleiding

Als voorzitter van de vogelwerkgroep Arnhem ben je niet de hele week bezet, er zijn ook nog andere leuke bezigheden zoals golf spelen. Ik doe dat met groot plezier op golfbaan Papendal, die ook nog eens zeer in trek is bij vogels. Jaarlijks verzorgen wij als VWG daar een excursie en de Spreeuentellingen van Jan Schoppers zijn befaamd, maar er gebeurt nog veel meer. Het nieuwsblad van de golfclub vroeg mij onlangs om een artikel over vogels op de golfbaan. Ik heb ja gezegd en daarbij opgemerkt, dat ik de vogels zelf aan het woord zou laten. Onderstaand artikel was het resultaat.

leder vogeltje zingt zoals het gebekt is

Mij is gevraagd, een stukje over de vogels op onze golfbaan te schrijven, vermoedelijk vanuit de veronderstelling, dat ik als voorzitter van de vogelwerkgroep Arnhem ook verstand van vogels heb. Wat een misvatting, maar ja....nee zeggen valt mij altijd moeilijk, dus hoe nu verder? Weet je wat...ik vraag het gewoon aan de vogels zelf, zo gezegd zo gedaan.

Omdat ik best vaak speel, weet ik ook wel waar ik welke vogel kan aantreffen, dus de afspraken waren zo gemaakt. Bij hole 3 trof ik de Spreeuwen aan, nooit alleen, altijd een zwerm en kwetteren dat ze deden, wellicht vrouwtjes. Ze waren een beetje verongelikt, want ze kregen regelmatig op hun donder van de greenkeepers vanwege dat gepik in het gras. Onterecht vonden ze, want juist omdat die greenkeepers het gras zo goed onderhouden, barst het er van de emelten, wormen en torretjes en dat is nu net het voedsel van de Spreeuwen. "Wat veel erger is", riep er één, "is dat golfers een plag uit het gras slaan en die daarna niet terugleggen". Hij had het nog niet gezegd of hij kreeg een draai om zijn oren van zijn moeder..."houd je snavel toch eens dicht! Juist onder die weggeslagen plaggen kunnen we veel gemakkelijker bij ons eten komen, heerlijk toch. Laat dit dus niet horen, begrepen snotspreeuw, anders gaan de golfers de plaggen nog terugleggen, dat is dan de wereld op z'n kop!"

Van de Spreeuwen naar de Kraaien: één en al geklaag: "ze mikken op ons, echt waar" en als we dan eens zo'n balletje in de bek nemen, blijken ze niet te vreten". Een langs vliegende Koolmees bemoeide zich ermee: "nou da's nog niets vergeleken bij wat wij bij de afslagplekken tegenkomen zeg.... alleen maar afgebroken tees, gewoon daar achtergelaten, geen gezicht, schandelijk. Als ik mijn nest zó zou bevullen, kreeg ik nooit jongen".

Ik had de Raaf ook nog willen spreken, maar die had er geen zin in. "Golfers zijn lui, die zich de kaas niet van het brood laten eten, daar heb je helemaal niets aan" liet hij weten.

Dan maar door naar de Vinken in het struikgewas achter hole 15. Ze waren net met zelfreflectie bezig, wat een toeval. "Ik vind", zei de oudste Vink, "dat we ons bij de laatstgehouden voegeexcursie in mei hier op de golfbaan niet allemaal hadden moeten verstoppen, dat was flauw. Hadden ze tijdens die excursie maar niet zo luidruchtig moeten zijn", zei moeder Vink, "die lui moeten nog leren, dat je tijdens een voegeexcursie je mond moet houden". Ik lachte besmuikt. "Nou" vervolgde een andere Vink, "dat is niet zo erg, als wat de Spreeuwen steeds proberen te doen" en hij bloosde. "Wat dan" riepen de Vinken in koor, tuk op een schandaaltje? "

Heb ik gehoord van een Spreeuw...zodra ze die golfers met een paraplu of -sol op het karretje zien lopen, proberen ze óp die paraplu te poepen, echt waar, zelf gehoord". De Vinkenfamilie barstte in schateren uit, wat een grap en eentje riep toen nog "vinden die lui helemaal niet erg, want ze zijn zelf al bekakt!"

Het lachen hield niet op en ik dus maar weer door naar de Roodborst op hole 19, die zit daar dag in dag uit en vreet zich vol met alle pinda's en koekjesresten, die van tafel vallen. En Roodborst....nog wat te melden? "Oh ja...weet je wat mij steeds meer opvalt, die golfers drinken veel meer dan normale mensen. Dit moet je niet opschrijven hoor". Waarom niet, vroeg ik. Tja...als ze bij Van der Valk alcoholcontroles gaan houden, heb ik het weer gedaan, mooi van niet hoor".

Ik was vlakbij, dus nog even naar de Driving Range, waar familie Nijlgans al op mij stond te wachten, hoogst verontwaardigd! Wat is hier aan de hand? "Wij bivakkeren steeds hier, omdat het gras zo lekker is en dan worden we door zo'n stinkende ballenkar bijna omver gereden, schandelijk!".

Ik had genoeg gehoord, het vogelleven op onze golfbaan zit vol hoogte- en dieptepunten, da's wel duidelijk en dan ligt het voor de hand om het laatste woord aan meneer de Uil te geven. Die zei nergens last van te hebben, hij begint pas te vliegen, als de bar van hole 19 al gesloten is. Wel wilde hij nog wel een raadseltje kwijt: "wat hebben de vogels en golfers met elkaar gemeen?". Geen idee meneer de Uil. "Nou, zij beseffen allemaal te weinig, dat golfbaan Papendal voor iedereen een paradijs is". Typisch meneer de Uil, hè.

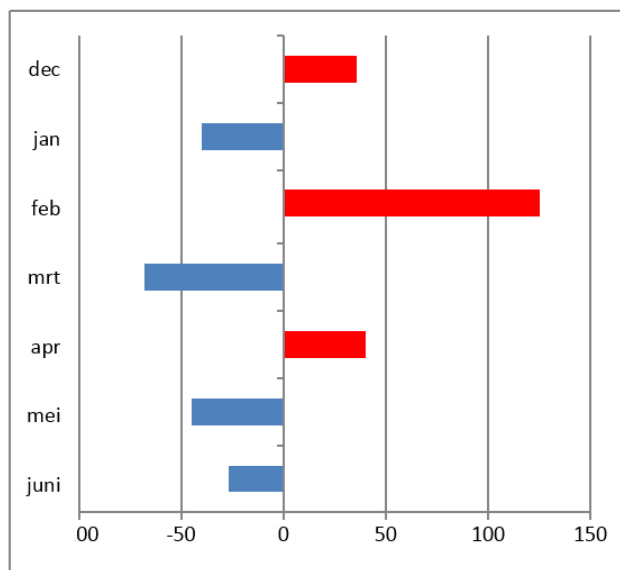
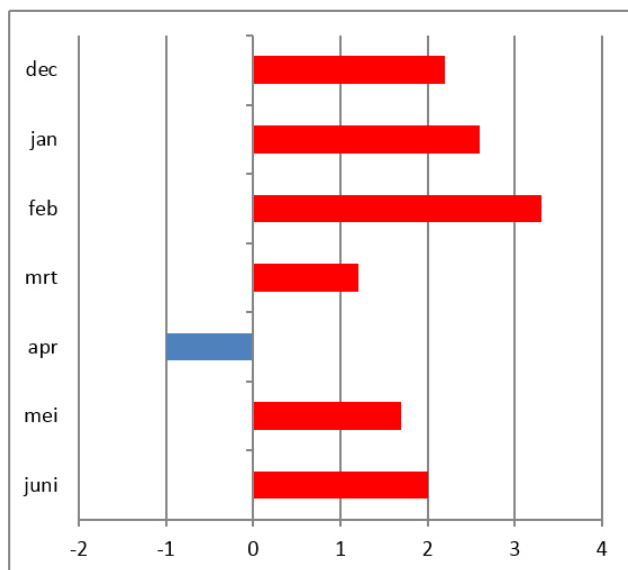
Herman Boesveld

Vink (foto: Jeannette Weijers)

Inleiding

Het trekseizoen van voorjaar 2022 lijkt weer bijzondere patronen op te leveren. Het soms extreme weer met uitschieters bij temperatuur en neerslag zal daar aan hebben bijgedragen.

Figuren: Afwijking van gemiddelde temperatuur (links in graden) en neerslag (rechts in millimeters) in 2022 van het langjarig gemiddelde in Leuvenheim

Oproep Voorjaarsfenologie

Na een koude maart en begin april stijgen bij ons de temperaturen. Vervolgens staan tussen 11 en 15 april op waarneming.nl maar liefst 13 soorten met hun eerste waarneming. Dat is twee keer zoveel als gemiddeld in die periode! Publicaties op Sovon.nl en Natuurpunt.be (voor de links zie onderaan) signaleren vooral problemen bij de Afrika-gangers.

Om een goed beeld te krijgen van de voorjaarsfenologie in 2022 vraag ik om je eerste waarnemingen in ons werkgebied aan mij op te sturen. Hoe meer gegevens, des te vollediger is het beeld.

Jos Pilzecker

<https://www.sovon.nl/nl/actueel/nieuws/gierzwaluwen-zijn-laait-maar-komen-eraan>

<https://www.natuurpunt.be/nieuws/veel-trekvogels-keren-dit-jaar-laait-terug-uit-afrika-20220414>

Links: Tuinfluiter (foto: Wouter Schuurkes) en rechts: Gierzwaluw (foto: Yarne Sluimer)

In de voetsporen van Adrie de Groot

Daar gaan we dan: ondergetekende en Herman Boesveld. Wij moeten toch ook van die mooie waarnemingen kunnen doen. Herman heeft de locaties in beeld gebracht en wij gaan fietsend door het gebied van Adrie de Groot.

Er is veel moois te zien. Veel vogels met jongen, maar ook nog baltsende vogels, al dan niet voor een tweede leg. Bij de Starrevaart is het raak. Vanuit de vogelhut hebben wij een mooi overzicht en jawel, twee geoorde futen die het goed met elkaar kunnen vinden.

Wat een prachtig moment. Daar doen we het voor. Naast al het andere moois was dit wel de topper van een prachtige dag in Zuid-Holland. Uitspraak van Herman: 'Ik wist niet dat het hier zo mooi was. Hier moet ik naar terug met Ineke om er nog meer van te genieten'. Tja, daar kan ik natuurlijk niet tegenop.

Henny Kromhout

onder: baltsende Geoorde Futen (foto's Henny Kromhout)

In deze editie terugmeldingen van een verre Grote Zilverreiger, een weinig honkvaste Visdief en een Spreeuw die dat juist wel is. Olaf Klaassen en Morrison Pot worden bedankt voor het delen van de terugmeldingen. Heb jij een aflezing met bericht maak er een verhaaltje bij en stuur me die toe maar ik wil dat ook graag voor je doen.

Grote Zilverreiger wit PC63

Op 15 december 2021 lukte het Olaf om deze gekleurde Grote Zilverreiger af te lezen bij Pannerden. In de winter bezoeken veel buitenlandse zilverreigers ons land om te overwinteren, dus spannend waar die is geringd. De vogel is maar liefst 1351 km verderop geringd als nestjong samen met twee andere jongen, eind mei in Litouwen van datzelfde jaar. Dat was bij het meer Alausas gelegen een kleine 10 km ten NO van stadje Utena in het noordoostelijk deel van het land. Het was de eerste terugmelding van deze vogel. Terugmeldingen in ons land van in het buitenland geringde vogels zijn op slechts ruim drie handen te tellen (VogeltrekAtlas.nl): Finland en Letland beide 1, Litouwen 2, Belarus 4, Polen 2, Hongarije 3, Denemarken 1 en Frankrijk 2. Hieruit blijkt dat de Grote Zilverreiger die bij ons in de winter rondstappen op zoek naar muizen vooral een oostelijke herkomst hebben. Zie je de komende maanden een Grote Zilverreiger kijk dan ook of de vogel een kleuring draagt en lees die af.

Grote Zilverreiger wit PC63, Pannerden. 15 december 2021. (foto: Olaf Klaassen)

Visdief wit 24L

De vogel is op 9 juni 2018 geringd op het broedeiland in Park Lingenzege door Jeroen Nagtegaal. In de uitdraai van CR-Birding wordt geen leeftijd weergegeven. Na een jaar geen aflezingen zijn er in juli 2020 als 2021 een aantal aflezingen in de Putten bij Camperduin (NH). Verrassend is dat de vogel een klein jaar later op 11 mei 2022 door Olaf wordt afgelezen in de Kleine Gelderse Waard. In het eerste levensjaar overlijden relatief veel Visdieven. Vanaf het tweede jaar wordt de sterftkans aanzienlijk kleiner. De gemiddelde leeftijd van de Visdief is 3.7 jaar, terwijl relatief veel vogels wel 12 jaar oud worden. Nog hogere leeftijden zijn schaarser. De oudste drie zijn maar liefst 26.1, 29.0 en 36.4 jaar en alle drie levend en gezond weer losgelaten ... (VogeltrekAtlas).

Visdief wit 24L, Kleine Gelderse Waard, Aerdt. 11 mei 2022. (foto: Olaf Klaassen)

Spreeuw K...997769

Op 9 mei 2017 werd deze vogel als nestjong geringd door Frank Majoor en Jan Schoppers op Papendal. Op 11 maart 2022 trof Morrison Pot deze vogel aan in een kast en kon de ring aflezen. Circa 65% van de Spreeuwen wordt in het eerste jaar na ringen teruggemeld (vaak dood). In het tweede jaar na ringen is in totaal al ca. 80% teruggemeld. Dit verklaart ook de lage gemiddelde leeftijd van ca. 1,35 jaar. Daarna wordt steeds ongeveer de helft van het jaar ervoor teruggemeld. Spreeuwen van zes jaar en ouder zijn zeldzaam. Zowel in binnen- als buitenland zijn terugvangsten door ringers steeds een belangrijke terugmeldingsoorzaak. Na 1990 is dat aanzienlijk toegenomen in vergelijking met de periode ervoor. Rond 75% van de terugmeldingen komt tegenwoordig van ringers en aflezers (VogeltrekAtlas).

Jan Schoppers
Jan.schoppers@sovon.nl

Het is altijd top als je twee dingen heel erg leuk vindt om te doen en dat die elkaar dan ontmoeten... En laat dat nu met deze activiteit zo zijn...

BuurNatuur in Burgers'Zoo

Sinds september 2021 ben ik vrijwilliger in Burgers' Zoo. Ik zet mij sinds die tijd in als gids in het Bush gedeelte, om daar de bezoekers al het moois te laten ervaren, maar vooral ook om over het belang, de biodiversiteit en het nut (het behoud) van het oerwoud, in Burgers' Zoo als "Bush" in dit ecodisplay weergegeven, te vertellen. Heel erg leuk om te doen!! Eind november 2021 las ik het onderstaande bericht op het forum van de gidsen die werkzaam zijn in Burgers' Zoo:

Komend jaar op 4, 5 en 6 juni 2022, in het Pinksterweekend, gaan wij een groot evenement organiseren: Burgers' BioBlitz. In deze drie dagen willen we onderzoek naar de inheemse natuur binnen ons park centraal stellen. Een BioBlitz is een onderzoek waarbij meerdere partijen tegelijk onderzoeken wat er leeft in een bepaald gebied, binnen een bepaalde tijd. Zo wordt er bijvoorbeeld gekeken naar muizen, bijen, inheemse wilde planten, vleermuizen, vlinders, torretjes, wormen, vogels... Wij pakken het een klein beetje anders aan dan een BioBlitz van 24 uur, wij spreiden het over 3 dagen waarbij we verschillende partijen zoeken die mee willen doen aan onderzoek maar ook partijen die interesse hebben om dat weekend hier met een stand te staan om zichzelf zichtbaar te maken aan het publiek. Denkend aan de Vogelwerkgroep Arnhem, de vlinderstichting, Groen Arnhem en dergelijke. Ook willen we ons publiek betrekken door activiteiten te organiseren.

Als gids, maar ook als lid van de Vogelwerkgroep Arnhem sprak dit bericht me erg aan! Het leek mij een leuke manier om je als Vogelwerkgroep te profileren in een onderzoek naar de inheemse natuur (voor ons natuurlijk vooral de vogels) in een gebied waar je anders voor onderzoek niet zo makkelijk komt én de naamsbekendheid van de Vogelwerkgroep te vergroten in onze regio. Ik heb met het bestuur contact gezocht en al snel waren we het erover eens om als Vogelwerkgroep Arnhem aan dit evenement mee te doen. Mijn rol in 't geheel zou 't coördineren van de contacten tussen de VWG en de organisatie van Burgers' BuurNatuur, zoals Burgers' Zoo de BioBlitz al snel is gaan noemen, zijn.

Na de eerste gesprekken met de educatieafdeling van Burgers' Zoo was al snel duidelijk dat we ons als Vogelwerkgroep Arnhem zouden richten op een aantal onderdelen:

- * Een vogelinventarisatie/telling in de vroege ochtend van zaterdag 4 juni,
- * Het bemensen van een stand met info over de VWG en leuke (vogel) activiteiten voor bezoekers, m.n. kinderen, om bezoekers te enthousiasmeren om vogels te kijken en met ze in gesprek te gaan over de "problematiek" rond het beschermen van vogels,
- * Het organiseren van een korte rondleiding door 't park om inheemse vogels te (leren) spotten met de (jonge) bezoekers,
- * Helpen bij 't organiseren van een "uilen braakballen pluis" activiteit voor kinderen.

In januari 2022 volgde een oproep aan Vogelwerkgroep leden en al snel hadden zich een 10-tal leden aangemeld, die bereid waren om mee te gaan denken en helpen om dit vorm te geven: Roely, Max, Henk, Martin, Bas, Gert, Carla, Claire, Helen en Marieke: nogmaals mijn dank!! Het uitwerken van de verschillende onderdelen (ook in overleg met de educatie afdeling van Burgers' Zoo) kon toen beginnen.

De grootste klus bleek in het begin het terugvinden van de pr-materialen van de Vogelwerkgroep te zijn. We hadden immers aan de organisatie toegezegd een infotafel te bemensen met informatie over de Vogelwerkgroep, haar werkzaamheden en kind/bezoekers vriendelijke activiteiten aan te bieden. De pr-materialen bleken uiteindelijk onvindbaar (nou... niet helemaal zoals een dag voor het begin van BuurNatuur duidelijk werd...). Vooral de zoekgeraakte banners met informatie over de VWG werden erg gemist. Met veel hulp van Cor (de Vaan), Henk (Tamerius) en Koos (Dansen) zijn we er wel in geslaagd om uiteindelijk nieuwe banners te laten maken.

Gelukkig waren er nog wel info folders en met een aantal mooie vogelboeken, een nieuw VWG-tafelkleed en vogelknuffels voor de kinderen, werd de infotafel tijdens BuurNatuur aangekleed en het bleek ook uitnodigend genoeg om tot waardevolle gesprekken aanleiding te geven. Wat dat betreft was het wel: missie geslaagd! Oh, en niet te vergeten; Koos Dansen stelde prachtige vogelfoto's ter beschikking, die ook op de stand te zien waren!!

De stand van Vogelwerkgroep Arnhem e.o. (foto: Marianne Blom - Educatie Burgers' Zoo)

Een andere uitdaging was het bedenken van kindvriendelijke activiteiten bij de stand.

De volgende doe-activiteiten zijn uiteindelijk aangeboden:

- * een magneetbord waarop kinderen konden laten zien wat ze al van (veel voorkomende) vogels wisten (het koppelen van vogelafbeelding, naam, snavelvorm en voedsel). Dit bleek een groot succes; meer dan 200 keer ingevuld over drie dagen!!
- * een uilennamenspel met info boekje over uilen en roofvogels,
- * een tweetal vogelmemory spelletjes voor jonge en ook oudere kinderen,

* het voorlezen uit een prentenboek ("Coco kan het!" en "Kuikentje Vier" over een grutto jong), bleek ook erg aan te slaan. Het was mede zo'n succes omdat veel van de Vogelwerkgroep vrijwilligers, die 's ochtends voor dag en dauw vogels hadden geteld, een groot deel van de zaterdag hebben meegeholpen aan de info tafel, de doe-activiteiten en de mini-rondleiding. Zonder hun hulp was het nooit zo'n geslaagde activiteit geworden!!

Kineractiviteiten (foto: Rob Muller)

Maar de hoofdmoot zou voor ons toch wel de (inheemse) vogelinventarisatie/telling in het dierenpark zijn. Het plan was als volgt:

Op zaterdagochtend, 4 juni om 6.00 /6.30 uur zouden we starten met drie groepen van drie of vier tellers. Voor we die zaterdagochtend in alle vroegte konden beginnen, moesten er wel een aantal dingen worden voorbereid. Zo moest er bedacht worden:

- * Hoe gaan we het tellen/inventariseren aanpakken?
- * Wat voor manier van noteren gaan we gebruiken?
- * En waar, op welke punten gaan we die vijf minuten tellen?

De methode om te tellen/ inventariseren zou een afgeleide van een MUS (Meetpunt Urbane Soorten) telling worden: op twaalf plekken in het park en de parkeerplaats, zou door de drie groepen steeds vijf minuten geïnventariseerd/geteld worden

Plattegrond met telpunten

Maar hoe bepaal je de plekken in de tuin om te tellen? Het grote geluk voor ons was dat we gebruik konden maken van de kennis van de man die als geen ander het park kent en sinds kort ook bestuurslid is van de Vogelwerkgroep Arnhem: Max Janse.

Max is niet alleen curator van de Ocean, maar bleek tot ons geluk ook een fanatieke vogelaar te zijn. Hij heeft de twaalf telpunten op de bijgevoegde kaart ingetekend; de kans op mooie waarnemingen zou op die punten best groot zijn volgens hem (en dat klopte ook...)

Tijdens een voorbereidingsbijeenkomst in Burgers'Zoo, bespraken we de kaart, de telmethode en de notatiewijze en werd een groot deel van het te lopen 12-puntenrondje verkend. Afsproken werd, dat elk van de drie groepjes van drie of vier tellers op een ander punt zou starten. Iedere groepje liep vervolgens langs alle twaalf punten. Op die manier zou er op elk van de 12 punten = 3x 5 minuten geteld worden met een tussenpoze van ongeveer 30 minuten.

Heel officieel is dat natuurlijk niet als telmethode en er zou best overlap in aantallen kunnen ontstaan, maar het ging om een eerste indruk tenslotte:

Welke inheemse vogels kunnen we in Burgers'Zoo tegenkomen en in welke aantallen?

In elk groepje zat minstens één teller met heel veel ervaring en kennis om ook op geluid soorten te herkennen. Iedere vrijwilliger had bovendien vooraf een, op hun verzoek, gemaakt vogelherkenningsboekje plus bijbehorend geluidenbestand van 50 veel voorkomende tuinvogels gekregen.

Onvoorbereid waren we dus bepaald niet...Daarna stond niets een geslaagde telochtend meer in de weg...we waren klaar om te beginnen!

Nadat we die zaterdagochtend om 6 uur door, normaal voor bezoekers (maar niet voor Max Janse) gesloten hekken, het dierenpark in waren "geslopen" (we gingen tenslotte vogels tellen en dat moet wel een beetje rustig), begon ons telgroepje bij telpunt nr.5 (bij de panters) meteen goed; drie tellers die ieder een andere "windrichting" op keken en een schrijver... Kuifmezen en Glanskoppen, maar later ook Boomkruipers, Graspiepers, Heggenmussen, Witte- en Grote Gele Kwikstaarten...alles werd genoteerd. In de tussentijd; "Heb jij die Glanskop nou gehoord? Volgens mij is het gewoon een Kuifmees...". leuke discussies, gelukkig werden we het wel altijd eens! Ons groepje (Bas, Claire, Carla en ondergetekende) heeft in totaal 36 soorten gezien en geteld.

De tellers in actie (foto: Marianne Blom - Educatie Burgers Zoo)

Rond 9.00 uur was iedereen weer terug op de verzamelplek: de info stand van de Vogelwerkgroep in de tuin. Een heel prettige ervaring vonden we allen; een belevenis om in het dierenpark "alleen" (zonder andere bezoekers) te zijn met geluiden die je (als je je ogen dicht deed) even ergens anders lieten zijn... (een Afrikaanse savanne, een bos met apen, die fluiten en roepen...). Maar toch ook de verbazing dat er zoveel inheemse soorten vogels in redelijke aantallen te zien en te horen waren. In ieder geval voor herhaling vatbaar en misschien vaker dan een keer per jaar (dan krijgen we wel een realistischer beeld van het voorkomen van vogels)?

Een aantal opmerkingen (met opzet geen conclusies; ik ben geen statisticus...): In totaal telden de drie groepen 38 soorten en opgeteld zijn dat: $253+202+279=734$ exemplaren. Voor een "betrouwbaarder" beeld lijkt mij: $736:3=245$ (rest laten we maar even weg...) exemplaren (gemiddeld) geteld, realistischer. Opvallend: in de Safari (telplekken 9, 10 en 11) worden iets meer soorten en hogere aantallen gezien (daar is het ook meer bosachtig, dan het overwegend open parklandschap in de tuin), daarentegen viel het aantal soorten op de parkeerplaats (telpunten 1 en 2) juist iets tegen. Ook zijn er nesten te zien vanaf het pad door de Safari (een zanglijster met jongen, al voerend, werd uitvoerig bewonderd, maar ook: voerende winterkoningen). Die konden zonder verstoring bekeken worden.

Terwijl de tellers met Max genoten van hun supertoetje: een kijkje achter de schermen van Burgers' Ocean, werd de infostand van de Vogelwerkgroep voor de ingang van de Mangrove verder opgebouwd. Daar hebben we de geïnteresseerde bezoekers gedurende de drie dagen van BuurNatuur veel over vogels kunnen vertellen, zijn we in gesprek gegaan en hebben jonge en oudere kinderen, allerlei, op vogels herkennen geïnspireerde, spellen gespeeld.

Zelf tellen konden de bezoekers ook; met behulp van een (door de educatieafdeling) aangepast tuinvogel-tel formulier konden ze zelf proberen de vogels, die ze tegenkwamen tijdens hun bezoek aan het park, op naam te brengen en te noteren.

Minirondleidingen (foto: Rob Muller)

Een derde speerpunt waren de mini-rondleidingen. Zaterdag waren er drie momenten, waarop een vrijwilliger van de Vogelwerkgroep, geassisteerd door een gids van Burgers' Zoo, een groepje bezoekers meenam om vogels te kijken. Hiervoor was een wandeling uitgezet, waarbij bezoekers ook een stukje park konden bekijken, waar normaal geen bezoekers mogen komen. Op zondag en maandag werden de mini-rondleidingen begeleid door gidsen; er waren geen vrijwilligers van de Vogelwerkgroep op zondag en maandag, maar omdat het allemaal gidsen waren met best een behoorlijke kennis van vogels, werd het minstens zo'n succes als op zaterdag.

Met, door Burgers' Zoo ter beschikking gestelde verrekijkers konden, konden na een korte uitleg: hoe stel je een verrekijker in en hoe gebruik je deze? tijdens de rondleiding elke keer weer leuke waarnemingen worden gedaan. De leukste? Een Middelste Bonte Specht en een Boomvalk!

Maandag 6 juni was de laatste dag van het BuurNatuur evenement.

In mijn ogen was het evenement zeer geslaagd, mede door de fijne ondersteuning van de Vogelwerkgroepleden, behulpzame Burgers' Zoo gidsen en niet te vergeten het meedenken en sturen gedurende het voorbereidingstraject en de drie dagen zelf, van de educatieafdeling van het Burgers' Zoo (dank je wel Marianne Blom en Annemarie van Lierop!).

Ondertussen weet ik dat ook volgend jaar, in het weekend van 4 en 5 juni 2023 (dit keer geen Pinksteren!), BuurNatuur weer zal plaatsvinden. Uit de na afloop gehouden tevredenheid-enquête onder bezoekers en standhouders kwam naar voren dat de iedereen het een heel geslaagd evenement vond en zeker voor herhaling vatbaar. En ons onderdeel "Vogels" werd positief gewaardeerd; een reden temeer om volgend jaar weer van de partij te zijn!

Ben je enthousiast geworden door het lezen van dit verslag? En zou je willen meehelpen volgend jaar? Stuur dan een mail naar aramir@ziggo.nl of naar het bestuur van de Vogelwerkgroep!

Rob Muller

Opnieuw tellers in actie! (foto: Carla Kessler)

Vogelexcursies voorjaar 2022 - Bas van Balen

In het voorjaar dit jaar werden door ondergetekende twee excursies georganiseerd voor niet-VWG-leden: medebewoners van de wijk waar ik woon, en de leden van een plaatselijke volkstuin. Hier twee korte verslagen.

Immerloopark

Na het succes van de voorjaarsexcursie vorig jaar (na een oproep in de wijkkrant, zie Vlerk 38/2, p 18), was het op tweede Paasdag 18 april weer zover. Na een rondschriftmail naar de deelnemers van toentertijd, vertrokken we om 6.00u met een groep van 15 enthousiaste bewoners uit Vredenburg en Holthuizen, van basisscholiër tot en met pensionado. Beginpunt was de zuid-oever van de Immerlooplas. Na in het bos een Appelvink goed gezien te hebben, maar de Haviken, vorig jaar goed gezien, nu slechts gehoord te hebben, gingen we naar de Huissensedijk. Hier begon bij onze aankomst spontaan een Nachtegaal te zingen, die zo in zijn zang opging, dat hij zich ook nog goed liet zien. Vele van de gewone vogels werden gezien en gehoord, onder andere ook enkele zomergasten zoals Fitis, Braamsluiper en Grasmus. Rond 8.00u was het ochtendkoor een stuk rustiger geworden, en ging iedereen weer huiswaarts.

BTV Elderveld.

Met vijf leden van de Biologische Tuinbouwvereniging Elderveld vertrokken we op 18 juni om 6.00u vanaf een van de parkeerplaatsen bij de Steenen Kamer. Na kriskras langs de volkstuintjes te hebben gelopen, ging het via de Kolk van Schouten naar de Drielsedijk, vanwaar nog enkele Meinerswijkse watervogels te zien waren. Hoewel vrijwel alleen gewone vogels te zien en vooral te horen waren, waren allen verbaasd zoveel soorten nog waar te nemen in de hun zo bekende tuinen. Inclusief een Cetti's Zanger die ik op mijn terugweg nog uit het riet langs de Kolk van Schouten hoorde, was de dagscore 35 soorten.

Bas van Balen

De excursie was 14 dagen uitgesteld vanwege de hittegolf. Dat bleek achteraf een prima besluit. Een groep van 14 enthousiaste vogelaars kon zo tijdens koel en zonnig zomerweer genieten van de vele vogels op het wad van Westhoek, zonder dat hinderlijke trillingen in de verte het beeld vertroebelden.

De hoogwatervluchtplaats bij Westhoek is gelegen ten noorden van Franeker en is dé plek om tussen de derde week van juli en de eerste week van september wadvogels te spotten. Duizenden wadvogels zoals de Bonte Strandloper, de Kanoet of de Rosse Grutto, vliegen hier naar toe wanneer ze bij vloed van de onderlopende wadplaten worden verdreven.

We begaven ons samen met enige tientallen andere vogelaars en fotografen vanaf een uur of tien naar de rand van de kwelder, met uitzicht op het wad en het wassende water. Rond 11.30 zou de vloed op zijn maximum komen. We moesten langs de zogenoemde "getijde zuil". Deze was daar kort geleden geplaatst door Vogelbescherming Nederland en It Fryske Gea, met steun van het Waddenfonds om bezoekers bewust te maken van verstoring, die betreding van de kwelder zou kunnen veroorzaken. Wanneer het water laag staat en de vogels dus ver op de drooggevallen wadplaten naar eten zoeken, staat er een bord 'Welkom' op de zuil. Maar wordt het in het nabijgelegen Harlingen hoogwater, dan draait het bordje in de zuil naar 'Hoogwater Niet betreden!'.

In ons geval stond er nog 'Welkom', maar we spraken van te voren wel af om bij hoog water terug naar de dijk te wandelen. Onderweg in de auto waren we al door het radioprogramma Vroege Vogels op de hoogte gebracht van dit nieuwe, voor bezoekers bedoelde vriendelijk systeem. Het programma had een uitgebreide reportage gemaakt, die toevallig op deze vroege zondag werd uitgezonden.

We werden niet teleurgesteld. In het begin, toen het water nog ver weg was, waren er al honderden Bontbekplevieren op het wad aan het fourageren. Iets verder weg waren het de Bonte Strandlopers en de meest scherpe VWG'ers wisten er al snel Kleine-, Drieteen-, Krombekstrandlopers en Kanoeten uit te vissen. Nog verder weg waren het de Wulpen, Bergeenden, Rosse Grutto's en Zilverplevieren die de aandacht kregen.

Af en toe vlogen er grote wolken vogels op, soms omdat er een Bruine Kiekendief of een Slechtvalk ze op kwam jagen, soms omdat ze wat meer naar de kwelder opschoven. We deden ons uiterste best om er zeldzaamheden uit op te pikken, wat jammer genoeg niet lukte.

Inmiddels was het bijna hoogwater en bleven de vogels dichterbij komen. Het was een onvergetelijk gezicht: duizenden, tienduizenden, misschien wel honderduizenden strandlopers vlogen vlak voor ons en landden dichtbij op het wad. We werden steeds stiller en twijfelden of we niet terug hadden moeten gaan, maar het had er alle schijn van dat de vogels zich niet aan ons stoorden en ook de andere bezoekers bleven staan.

Pas toen het water zich terug begon te trekken zijn we opgestapt en rustig terug naar de dijk gewandeld. Daar werden we opgewacht door een gefrustreerde vrijwilliger van SOVON, die concludeerde dat de zuil dus niet werkte. We werden "hartelijk" bedankt voor dit inzicht. Maar eerlijk gezegd ben ik het wel met hem eens, zo'n dubbelzinnige zuil werkt niet. Een bordje 'kwetsbaar gebied, niet betreden' zoals er in ons werkgebied legio staan, werkt in de meeste gevallen veel beter.

Na een kort bezoek aan een volgende hoogwatervluchtplaats, de 'Zwarte Haan', waar we onnoemelijk veel Bergeenden, Rosse Grutto's en Kluten zagen, zijn we naar de Workumer Buitenwaard gereden. Dit is een bekende pleisterplaats van Reuzensterns.

Op het eerste punt, het 'Hokje van Bakker' zagen we een enkele Reuzenster jagen in de verte. Vlakbij zagen we bovendien tientallen Kemphanen, Watersnippen en Goudplevieren foerageren op het natuurgrasland. Mooi waren ook de vele Paapjes, Gele Kwikstaarten, Bruine Kiekendieven, Tapuiten en de IJsvogel die als een Torenvalk biddend oven de sloot hing. Daarnaast zagen we op een eilandje Lepelaars, Kleine en Grote Zilverreigers. Op het tweede en tevens laatste punt van de dag, 'It Soal', zagen we meer Reuzensterns, iemand telde er in totaal 10. Dichterbij zagen we onder meer Oeverlopers, een Groenpootruiter en als laatste een Regenwulp.

Hans van den Dool

Impressies (foto's: Hans van den Dool)

Belangrijke en/of interessante websites

Vanaf nu gaan we een speciaal plekje inrichten voor belangrijke, aan onze hobby/werk gerelateerde websites. Bij nieuwe initiatieven gaan deze vergezeld van een korte introductie. Graag jullie bijdrage sturen naar de redactie: vlerk@vogelwerkgroearnhem.nl

Avolare

Er is een nieuwe wildopvang gestart dit jaar in onze regio, en wel in Doorwerth: Stichting Avolare (wildopvang en educatie). Uiteraard worden hier ook gewonde vogels opgevangen, behandeld en weer vrijgelaten als die voldoende zijn hersteld. Men heeft een dierenarts ter beschikking. De website ziet er heel goed uit. Omdat de opvang nieuw is en nog niet helemaal af is, is men nog niet op 100% sterkte,

Dit is heel goed nieuws, ook voor onze leden, want eigenlijk was er geen vogelopvang in onze regio. Als je een gewonde vogel (of ander dier) tegenkomt kan je de dierenambulance bellen maar die moet dan een gewond dier naar een wildopvang brengen. Er is ook een roofvogelopvang maar die ligt in Barchem, ver buiten ons gebied. In sommige gevallen zou je zelf het dier daar naar toe moeten brengen.

Ruud Reddingius

Avolare.nl

info@avolare.nl, Boersberg 2, 6865 NG Doorwerth, 085 - 0785005

Dierenambulance

Telefoon: 24/7 te bereiken via 026-3649111

www.dierentehuisarnhem.tk/dierenambulance/

Roofvogelopvang

Telefoon: 0573-251977

www.roofvogelopvangbarchem.nl/

Vogelbescherming

www.vogelbescherming.nl

Sovon

www.sovon.nl

Mijmering

De rui,

In het voorbijgaan
van de zomermaanden
vakantie echt een must
waar mensen zich gelukkig waanden
de vogels even rust
wij dus even kalmpjes aan
de vogels ernstig aangedaan
met al die kale nekkies
en heel wat doffe plekkies

mottige gaten in hun pak
prikkende pennen, ongemak
krijg al jeuk bij erover praten
ze moesten echt een veertje laten
en alsof er nooit een eind aan kwam
velen waren vleugellam

al leek het een gemiste kans
ze waren danig uit balans
valt echter niemand te verwijten
dat veren eenmaal slijten
na poetsen, schudden, strijken
ook mooi om naar te kijken
geboosterd, krachten opgedaan
van zomer en van winterkleed
alle vogels weer gereed
ze rustig op de wieken gaan
als nieuw of als herboren
en straks gewoon van voren.

Inke ten Bensel

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

www.editoo.nl

Vlerk

Vogelwerkgroep Arnhem e.o.

Jaargang 39/3 2022

